

Економічні науки

УДК 336.27

Забірник Дмитро Романович

студент

Харківського національного економічного університету

імені Семена Кузнеця

Забирник Дмитрий Романович

студент

Харьковского национального экономического университета

имени Семена Кузнеця

Zabirnyk Dmytro

Student of the

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

**УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНИМ ВИКОРИСТАННЯМ ФІНАНСОВИХ
РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА**

**УПРАВЛЕНИЕ ЭФФЕКТИВНЫМ ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ
ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ ПРЕДПРИЯТИЯ**

MANAGEMENT OF FINANCIAL RESOURCES OF THE ENTERPRISE

***Анотація.** У статті було обґрунтовано теоретичні засади фінансових ресурсів підприємства та сформульовано загальні підходи до використання та ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства.*

***Ключові слова:** управління, підприємство, фінансові ресурси, ефективно, методи оцінки фінансових ресурсів.*

***Аннотация.** В статье были исследованы теоретические основы финансовых ресурсов предприятия та сформулировано общие подходы к*

использованию и эффективному управлению финансовыми ресурсами предприятия.

Ключевые слова: *управление, предприятие, финансовые ресурсы, эффективное, методы оценки финансовых ресурсов.*

Summary. *In the article were examined theoretical basis financial resources enterprises and formulated common approaches to use and effective management financial resources enterprises.*

Key words: *management, enterprises, financial resources, approaches, methods of evaluation financial resources.*

Постановка проблеми. Позитивний результат діяльності підприємства залежить від багатьох складових. Однією з таких складових є вмiле управління та використання фiнансових ресурсiв. Вiдiйшовши вiд методiв, якi були притаманнi адмiнiстративнiй системi, керiвництво пiдприємств шукає вдалi методи та прийоми органiзацiї роботи, що вiдповiдають сучасним ринковим умовам. Нинi пiдприємства функцiонують в епоху непростих економiчних перетворень. Головною задачею сучасного менеджменту є – вивчення досвiду та методiв управління пiдприємством в провiдних економiчно-розвинених краiнах та опрацювання позитивних основ управління, що були притаманнi адмiнiстративно-команднiй системi.

Функцiонування в конкурентному середовищi вимагає вiд українських пiдприємств не тiльки пiдтримання фiнансової стiйкостi й платоспроможностi, а й ефективного управління процесом формування та використання фiнансових ресурсiв. Ефективне управління фiнансовими ресурсами є однiєю з найважливиших передумов, яка характеризує можливiсть адаптацiї пiдприємств до динамiчних умов ринкового середовища, оскiльки вони є джерелом формування всiх iнших видiв ресурсiв.

Аналіз останніх джерел та публікацій. Широке коло питань, пов'язаних з дослідженням фінансових ресурсів підприємств та ефективного їх використання, висвітлено в роботах відомих учених-економістів: Бланка І.О. [2], Бріггема Є.Ф. [3], Бутинця Ф.Ф. [5], Ван Хорна Дж. К. [6], Довбні С.Б. [9], Ізмайлової К.В. [12], Коробова М.Я. [14], Опаріна В.М. [16], Поддєрьогіна А.М. [17], Савлука В.П. [18], Славюка Р.А. [19], Терещенка О.О. [20] та ін. Але деякі проблеми з приводу управління фінансових ресурсів є невирішеними і сьогодні.

Мета статті. Обґрунтування теоретичних засад та практичного інструментарію удосконалення системи управління фінансовими ресурсами підприємства.

Виклад основного матеріалу. Реальну економічну самостійність підприємствам забезпечує наявність фінансових ресурсів, які є джерелом поповнення власного капіталу. Збільшення обсягу фінансових ресурсів є гарантією стійкості роботи підприємства, вказує на його прибутковість, платоспроможність, конкурентоспроможність, рентабельність, міцну матеріально-технічну базу і соціальну сферу, тобто вдало організовану роботу і взаємодію всіх складових елементів на підприємстві, які служать для подальшого розвитку підприємства.

У науковій економічній літературі немає єдиної думки щодо визначення поняття фінансові ресурси. Проблемами вивчення фінансових ресурсів займаються такі економісти, як В.Г. Белоліпецький [1], О.І. Волкова [7], І.В. Зятковський [10], Н.В. Колчина [13], В.В. Буряковський [4]. Але конкретизація характеристик та ознак фінансових ресурсів підприємства неможлива без чіткого розуміння та визначення їх сутності, яке є неоднозначним серед трактувань авторів. Для більшої наглядності структуруємо погляди авторів на поняття «фінансові ресурси» та їх класифікацію за допомогою табл. 1.

Таблиця 1

Визначення поняття «фінансові ресурси» та їх класифікація

Автор	Визначення поняття «фінансові ресурси»	Класифікація фінансових ресурсів за певними ознаками
1	2	3
В. Г. Белоліпецький [6]	Частина грошових коштів у формі доходу і зовнішніх надходжень, призначених для виконання фінансових зобов'язань та здійснення витрат із забезпечення розширеного відтворення	За джерелами формування: 1) внутрішні (власні) у вигляді чистого прибутку 2) зовнішні (залучені) у формі підприємницького та залученого капіталу.
І. Бланк [8]	Дана сукупність коштів формується з метою фінансування розвитку підприємства в майбутньому періоді	-
О. І. Волкова [20]	Грошові кошти, які є в розпорядженні підприємства і призначені для здійснення поточних витрат і витрат з розширеного відтворення, для виконання фінансових зобов'язань і економічного стимулювання працівників	За походженням: 1) залучені з фінансового ринку 2) залучені завдяки перерозподілу і власні
І. В. Зятковський [39]	Сукупність грошових фондів цільового призначення, сформованих у процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту, створеного на підприємстві, якими воно розпоряджається на правах власності або повного господарського відання і використовує на статутні потреби	За джерелами формування: 1) власний капітал (амортизація, чистий прибуток, статутний капітал, емісійний дохід); 2) залучений капітал (стійкі пасиви); 3) позичений капітал (довгострокові кредити, облігаційні позики, кредити іноземних інвесторів)
М. Я. Коробова [41]	Позикові та власні грошові фонди цільового розподілу національного багатства, ВВП і національного доходу та використовуються у статутних цілях підприємств	За правом власності: 1) власні (приватний, пайовий, акціонерний капітал) 2) позичені (позики) 3) надані безоплатно (одержані безоплатно від держави чи інших юридичних осіб)

В. В. Бурякоський [14]	Грошові кошти, що акумулюються у фондах цільового призначення для здійснення певних витрат	За стадією утворення: 1) державні 2) акціонерні (акціонерний капітал), колективні (внески засновників) 3) приватні (власний капітал підприємця)
Аранчій В. І., Чумак В. Д., Смолянська О. Ю., Черненко Л. В. [90]	Це всі грошові кошти підприємства, накопичені в процесі розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту, акумульовані в цільових фондах і перетворені у відповідну матеріальну форму або призначені для здійснення визначених витрат	За джерелами формування: 1) власні 2) залучені 3) позичені
А. І. Поддєрьогін [71]	Грошові фонди й та частина коштів, яка використовується в нефондовій формі	-
Н. В. Колчина [49]	Сукупність власних грошових доходів і надходжень ззовні (залучені і позикові кошти), призначених для виконання фінансових зобов'язань підприємства, фінансування поточних витрат і витрат, пов'язаних з розширенням виробництва	За джерелами формування: 1) власні 2) залучені 3) позичені
Воробйов Ю. М. [22]	Грошові фонди цільового призначення, що формуються в процесі розподілу і перерозподілу суспільного продукту та використовуються у статутних цілях підприємств.	-

Із величезної кількості визначень фінансових ресурсів, які запропоновані вченими за цей період, можна виділити два підходи до розуміння цієї категорії. Так, більшість науковців розуміє під фінансовими ресурсами грошові накопичення, доходи й надходження або ж фонди грошових ресурсів. Недолік цього підходу в відсутності кількісних меж категорії «фінансові ресурси» та «кошти». У другому - фінансові ресурси є грошовим виразом частини валового внутрішнього продукту. При цьому підході втрачається специфіка фінансових ресурсів як частини коштів.

Ефективна фінансова діяльність підприємства можлива лише за умови раціонального використання фінансових ресурсів. На сьогоднішній день кожне підприємство, незалежно від розміру, форми власності, виду та

сфери діяльності, має за основну мету – отримання максимального прибутку, тому перед постає питання вибору напрямку використання ресурсів, тобто виявлення найбільш дохідних активів. Адже, ефективне використання фінансових ресурсів дає змогу забезпечити зростання прибутку, підвищення його ринкової вартості, підкорення більшого сегменту ринку.

Одним із найважливіших напрямків використання фінансових ресурсів є капітальні вкладення, оскільки на даному етапі розвитку виробничої галузі економіки України необхідність оновлення обладнання, впровадження ресурсозберігаючих технологій і інших інновацій, викликана значним рівнем не тільки морального, але і фізичного зносу. Така ситуація викликана тим, що зовнішні інвестори здійснюють внески лише в галузі, які передбачують швидке повернення коштів [15].

Розширення виробничої діяльності підприємства є пріоритетним напрямком використання фінансових ресурсів, адже фінансування даного напрямку сприяє підвищенню прибутковості підприємства, створенню додаткових робочих місць, зростанню рівня задоволення потреб населення й поліпшенню розвитку соціальної сфери [21] (рис. 1.).

Рис. 1. Схема управління фінансовими ресурсами підприємства

На основі даної схеми можна визначити можливі оптимальні варіанти вкладання певних фінансових ресурсів підприємства, використовуючи при цьому різні критерії вибору. Крім того дана схема дозволяє моделювати вкладання фінансових ресурсів підприємства в різні напрямки та порівнювати їх на основі одержаних результатів.

Висновки. Отже, на основі всебічного критичного аналізу існуючих підходів до визначення поняття «фінансові ресурси», з урахуванням основних його ознак можна дати таке визначення: фінансові ресурси підприємства – усі джерела коштів, які акумульовані підприємством за рахунок внутрішніх і зовнішніх надходжень, для формування необхідних йому ліквідних активів та здійснення усіх видів діяльності.

Враховуючи вищезазначене, під управлінням фінансовими ресурсами слід розуміти систему принципів і методів призначених для формування підприємством коштів з внутрішніх і зовнішніх джерел та ефективного їх використання з метою здійснення усіх видів діяльності та задоволення потреб власників.

Застосування на практиці запропонованої схеми організації формування та напрямків використання фінансових ресурсів на підприємстві дозволяє послідовно та обґрунтовано підходити до прийняття рішень щодо вибору джерел фінансування та напрямків їх вкладення, що буде сприяти підвищенню ефективності діяльності підприємства в цілому, його довгостроковій платоспроможності, величині прибутку, рентабельності та рівня фінансової стійкості підприємства.

Література

1. Белолипецкий О. Д. Финансы фирмы: Курс лекцій / О. Д. Белолипецкий – М.: ИНФРА. – 1998. – 64 с.
2. Бланк И.А. Финансовый менеджмент / И. А. Бланк. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Ника-Центр, 2006. – 653 с.
3. Брігхем Є.Ф. Основи фінансового менеджменту / Є. Ф. Брігхем. – К.: Видавництво «Молодь», 2002. – 377.
4. Буряковський В. В. Фінанси підприємств: [навч. посіб.] / В. В. Буряковський. – Дніпропетровськ : Пороги, 1998. – 246 с.
5. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік: [навчальний посібник] / Ф.Ф. Бутинець, Л.В.Чижевські, Н.В. Герасимчук. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 448 с.
6. Ван Хорн Дж.К. Основы управления финансами / Ван Хорн Дж.К. – М. : «Финансы и статистика», 2003. – 154 с.
7. Волкова О.І. Економіка підприємства: [підручник для студентів вузів, які навчаються за екон. спец.] / О.І. Волкова. – [2-е вид.

- перероб. і доп.] – М. : ІНФРА-М, 2001. – 518 с.
8. Воробйов Ю.М. Особливості формування фінансового капіталу підприємства / Ю.М. Воробйов // Фінанси України. – 2001. – № 2. – С. 77-85.
  9. Довбня С. Б. SWOT-аналіз як інструментарій формування обґрунтованої стратегії підприємства / С. Б. Довбня, І. В. Зайченко // Механізм регулювання економіки. – 2012. – № 4. – С. 85–94.
  10. Зятковський І. В. Теоретичні засади фінансів підприємств / І.В. Зятковський // Фінанси України. – 2000. – № 4. – С. 25.
  11. Івахненко В.І. Економічний аналіз господарської діяльності / В.І. Івахненко, М.А. Болюх. – К. : ЗАТ “Нічлава”, 1999. – 381 с.
  12. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: [Навч. посіб.] / К.В. Ізмайлова. – К.: МАУП, 2001. – 152 с.
  13. Колчина Н.В. Фінанси підприємств: [підручник для студентів вузів, які навчаються за екон. спец] / Н.В. Колчиної. – [2-е вид. перероб. і доп.] – М. : ІНІТІ-ДАНА, 2001. – 528 с.
  14. Коробова М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств / М.Я. Корбова. – К. : “Знання”, 2000. – 452 с.
  15. Курінна О.В. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства [Електронний ресурс] / О.В. Курінна. – Режим доступу: http://www.Nvamu_ekon_2013_2_19.pdf
  16. Опарін В.М. Фінансові ресурси: проблеми визначення та розміщення / В.М. Опарін // Вісник Національного банку України. – 000. – № 5. – С. 10.
  17. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: [навчально-методичний посібник] / А.М. Поддєрьогін. – К. : КНЕУ, 2001. – 247 с.
  18. Савчук В.П. Особливості системи бюджетування підприємства / В.П. Савчук, М.М. Вінниченко // Фінанси України. – 2012. – № 1. – С. 55–60.

- 19.Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств / Р.А. Слав'юк. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 460 с.
- 20.Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: [Навч. посібник]/ О.О.Терещенко. – К.: КНЕУ, 2012. – 412 с .
- 21.Фінанси (теоретичні основи): [підручник для студ. вищ. навч. закладів] / під наук. ред. М.В. Грідчіної, В.Б. Захожая; Міжрегіональна акад. упр. персоналом. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: МАУП, 2007. – 305 с.
- 22.Фінансова діяльність підприємств: [навчальний посібник] / В.І. Аранчій, В.Д. Чумак, О.Ю. Смолянська, Л.В. Черненко. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 240 с.